

Le v lastnem tisku
je moč in bodočnost!

Nova Strava

Št. 43

SOCIALNO POLITIČNI, KULTURNI IN STROKOVNI LIST

Izhaja štirikrat mesečno ob četrtkih. Naročnina: mesečno Din 4.—, četrletno Din 10.—, polletno Din 20.—, celoletno Din 40.—. Posamezna številka Din 1.—. Uredništvo in uprava Ljubljana, Dalmatinova ulica 8, telefon šte. 21-32. Rokopisi se ne vračajo. Poštočkovni račun šte. 17.177. Poštni predal šte. 74.

Novosti v delovnem pravu

Delovno pravo ni kodificirano, ni pregledno zbrano in izdano v enem zakonu in zakoniku. Ta velevažna pravna materija je na vse strani raztresena: nekaj določb ima obči državljanski zakon, nekaj obrtni zakon, nekaj trgovski zakon, rudarski zakon o zaščiti delavcev itd. Posamezna posebna poglavja iz delovnega prava so zopet posebej urejena v specijelnih zakonih kot n. pr. socialno zavarovanje. Celo učenemu pravniku je težko, da se znajde v pragozdu najrazličnejših in nesistematičnih pravnih določb, ki urejajo pravice in dolžnosti delovnega človeka, izvirajoče iz delovnega razmerja. Tako stanje je pa delavcu zelo škodljivo. Javna socialno-zaščitna uprava ne more biti vsestransko skrbna in popolna. V vseh državah se pojavljajo težnje, da se zlasti delovno pogodbeno pravo, ki temelji na delovnem razmerju, uredi pregledno in enotno, v enem zakonu, vendar tako, da se zakon ozira na posebnosti posameznih skupin in strok ter po potrebi tudi krajev. Tako korekturo nudijo zlasti kolektivne pogodbe in delovni redi v posameznih tovarnah.

Sodobna Nemčija je v modernizaciji socialno-politične zakonodaje zelo aktivna in tudi napredna: skuša delovno pravo postaviti na nove temelje, uvažujoč velike gospodarske potrebe države in potrebo najkrepkejše zaščite delovnega človeka. Letos je bil izdelan osnutek novega zakona o delovnem razmerju. Osnutek je pravo znanstveno delo Akademije za nemško pravo. Podrobnosti osnutka prinaša osmi zvezek publikacij te akademije.

Za študij razmerja delovnega prava je ta osnutek zanimiv in nov važen prispevek k moderni socialni zakonodaji. Poučen je osnutek zato, ker hoče ščititi delo v »okviru gospodarskih možnosti«, torej hoče biti osnutek zelo stvaren. Osnutek pomeni velik napredek po svoji vsebini in pa tudi v pravno-tehničnem oziru.

Delovno razmerje more nastati samo z delovno pogodbo. Dejansko opravljanje dela ne pomeni ustvaritve polnovrednega delovnega razmerja. Tako nepopolno delovno razmerje je možno vsak čas brez odpovedi razvezati. Ako je ta pravni položaj strankam znan, se ne morejo sklicevati na določbe, ki veljajo samo za polnovredno delovno pogodbo, ki je uspeh spora-

Kriza v gospodarstvu

—k Zaposlitev delovnih moči v oboroževalni industriji vseh panog ne daje prav nikakega jamstva, da se bližamo normalnim gospodarskim razmeram.

Tekma posameznih držav na svetu v oboroževanju ustvarja vse predpogoje za resnično gospodarsko krizo, ki je že na vidiku.

Nerentabilnost investicij za oboroževalne svrhe mora dovesti koncem koncev do nekega zaključka, ker trajna investicija zadnjih deset let v to svrhu pri nekaterih državah dosega celo 60 odstotkov narodnega premoženja.

To mora voditi v katastrofo.

Münchenski političen sporazum, ki je bil ustvarjen samo za ohranitev miru, tako se je namreč pisalo, oboroževanja ni preprečil, marveč ga je celo povečal.

Mednarodni urad dela pravi: Oboroževanje prinaša samo gospodarsko škodo.

S tem je dovolj jasno povedano, da je oboroževanje velika zabloda, ki bo prinesla človeštvu samo nesrečo.

V vsako stavbo investiran denar prinaša obrestovanje, stavba sama pa vrši veliko socialno nalogo in dolžnost.

Tisti, ki mislijo, da so brezposelnost odpravili z zaposlitvijo v oboroževalni industriji, se bridko va-

zuma med dvema strankama. Ta jasnost in načelnost je za urejeno pravno življenje zelo važna in sili delavce in delodajalce k sklepanju rednih delovnih pogodb, tako da delavec ne gre na delo »kar tja v en dan«. Delovna pogodba je postala pravilo.

V podrobnostih osnutka so zlasti nove sledeče ureditve. Škoda na blagu, orodju, strojih, ki jo mora povrniti delavec, sme delavec sam odstraniti seveda izven rednega delovnega časa in ako je verjetno za to sposoben. Konkurenčna klavzula sme veljati največ za dve leti, pri tehničnih uradnikih največ pet let. Odškodnina za nadurno delo je dopustno urediti s stalno redno plačo, v obliki pavšala. V slučaju, da delavec pogodbenega dela ne more izvrševati, po krivdi podjetnika ali zaradi obratnotehničnih ovir, obdrži pravico do polne plače, izvzemši slučaje, ako se te ovire raztezajo na celo pokrajino ali na celo skupino obratov. V slučaju, da delavec zaradi osebnih razlogov ne more na delo, ima pravico do 14 dnevne mezde v enem

rajo. To so hipne zaposlitve, ki nimajo nikakega znaka trajnosti in gospodarstvenosti na sebi.

Ti vzroki, ki leže na dlani, dokazujejo dovolj jasno, da se bližamo

Nova Evropa

—k Tečaj srednjeevropske politike se je izmuznil iz rok Francije in Anglije in prešel v roke osi Rim—Berlin, ki v Evropi odloča.

Nemčija oziroma njen firer je prevzel Wilsonovo geslo »samoodločba narodov«, temu geslu sekundira Italija z mešanimi občutki.

Razkosanje Češkoslovaške, dokler je šlo za krkonoške Nemce, se je kolikor toliko upoštevalo geslo samoodločbe narodov. Pri nadaljnjem razkosavanju v korist Mad-

reakciji, katerih posledic ni mogoče predvidevati, vsekakor pa bodo skrajno neugodne za vse, ki žive od dela svojih rok.

žarske se je pa to geslo močno po-teptalo.

Ako se govori o ustvaritvi »Nove Evrope«, potem se mora to stvarstvo pokazati tudi v praksi. Ako pa bo šlo po poti, kakor je šlo pri delitvi Slovaške in Podkarpatske Rusije, potem se ustvarja še vedno »Stara Evropa«, le da bo grša, krivičnejša in nemirnejša od sedanje.

Novo Evropo ustvari lahko samo pravica, resnica in poštenje.

Versaillski mir

—k Temelji Versaillskega miru so bili okrnjeni, ko so se Nemčiji ukinile reparacije, ogroženi, ko se je dovolila Nemčiji splošna oborožitev, zrahljani, ko so Nemci zasedli Porurje, razdejani, ko je Nemčija zasedla Avstrijo, uničeni, ko se je okrnila Češkoslovaška z zasedbo Krkonošev, popolnoma izginil pa, ko bo Nemčija dobila kolonije nazaj.

Za Versaillski mir se je žrtvovalo 4 milijone življenj v štiriletnem boju.

Spretno so znali izrabiti to zrušitev Poljaki in Madžari in še drugi pristavljajo svoj piskrček, da dobe svoj delež od tam, kjer je Versaillski mir ustvaril nove pogoje za narodno izživljanje.

Hitler je v svojem zadnjem govoru dejal, da njegovi ideali še niso doseženi.

letu, toda z omejitvijo, da ta pravica ne postoji, ako zaradi istega razloga ni moglo delati več kot eno desetino posadke, najmanj pa deset oseb. Tozadevni predpisi osnutka pa niso obveznega značaja, da je za individualne slučaje podana večja gibčnost. Pravica do plače naj ugasne zlasti takrat, ako delavec dobi socialno-zavarovalne dajatve. V tem vidijo tendenco socialno-pedagoške vzgoje delavcev. Osnutek pozna posmrtnino, ki jo mora svojem plačati podjetnik v znesku plače, do katere bi imel delavec v slučaju zadržka pravico, torej največ 14 dnevno plačo. Načelno se osnutek izreka za zaposlitveno dolžnost podjetnika v samem podjetju in podrobno ureja socialnoskrbne dolžnosti podjetnika. Uvedena je zakonita pravica do plačane dopusta, najmanj 6 dni letno. Delavec sme zahtevati posebno spričevalo z navedbo vrste in načina zaposlitve ter z navedbo plače. Ako delavec zahteva, mora v spričevalo priti tudi razlog razrešitve službenega razmerja. Spričevalo mora delodajalec izstaviti

na željo tudi že pred potekom službenega razmerja. Zanimivi so predpisi, ki urejajo zaščito delavca pri spremembi lastništva podjetja. Sprememba v osebi lastnika na daljni obstoj službenega razmerja nima vpliva. Poleg novega lastnika jamči tudi stari lastnik za zapadle delavske plače in sicer kot dolžnik in porok. O spremembi lastništva mora stari podjetnik delavce obvestiti, ako hoče omejiti svojo jamstveno dolžnost za nove zapadle plače samo za dobo odpovednega roka. Podjetnik jamči tudi za plače delavcev v akordu ali v podakordu, pri podpodjetnikih.

Za našo zakonodajo je nemški osnutek tudi zaradi tega važen, ker nam more nuditi primerno podlago pri interpretaciji, razlagi nejasnih zakonskih določb naših zakonov. Pri sklepanju kolektivnih pogodb morejo delavci uporabiti eno ali drugo dobro določbo tega osnutka. Posebno važno se nam zdi jamstvo in poročstvo podjetnika za plače. Taki slučaji so pogosti zlasti v gozdni industriji, pri stavbenih in gradbenih delih.

Delovna taborišča v ČSR

Težak gospodarski udarec, ki ga je pretrpela nova in skrčena Češkoslovaška, je zanjo tudi velik gospodarski udarec. Izgubila je važna industrijska središča, nove meje otežkočajo železniški promet, zastala je vsa trgovina in računati more s tisoči brezposelnimi in končno z begunci, ki so brez strehe in žlice, katerih število gre v tisoče. Obubožno republiko je treba gospodarsko obnoviti in podlaga nove organizacije za gospodarsko pomoč so delovna taborišča.

Na zunaj so ta taborišča organizirana po vzoru vojaških organizacij: stanovanja so v kasarnah, vsi nosijo ene obleke in so razdeljeni v posamezne oddelke, ki so podvrženi vojaški disciplini. V taborišča sprejemajo brezposelne delavce in uradnike obeh spolov, vendar pa samo osebe, ki so dovršile 18. leto. V teh taboriščih nudijo stanovanje, hrano in obleko in poleg tega še

vsak denarno doklado v znesku 1.50 Kč, a za vsako uro dela še 0.40 Kč. Delovni teden ima 48 ur, kar znese v denarju 29.70 Kč. Poleg tega dobivajo člani družine povprečno 3.85 Kč dnevno. Ta družinska doklada je razdeljena v tri draginske razrede: 3.15 Kč, znaša doklada v mestih, ki imajo do 25.000 prebivalcev, 3.50 Kč v večjih mestih, v Pragi in Bratislavi pa 3.85 Kč.

Velikost ČSR

ČSR bo imela nekaj manj kot 100 tisoč kv. km z okroglo 10 in pol milijona prebivalcev. Med evropskimi državami pride iz devetega na deseto mesto.

Po narodnosti bo država imela 6.750.000 Čehov (prej 7.600.000), Slovakov 2.200.000 (prej 2.250.000), Ukrajincev 640.000 (700.000), Nemcev 400.000 (3.520.000), Madžarov 150.000 (700.000).

Pustite mladini živeti...

Življenje mladine je zagrenjeno, zastrupilo ga je pomanjkanje in brezposelnost. Marsikoga se polišča obup, še preden naj bi napravil prvi korak v življenje. Samomori so na dnevnem redu. In odkod vse to zlo?

Naša industrija je v tujih rokah, ki zaposluje zopet le svoje ljudi pod krinko «nenadomestljivega strokovnjaka». Naši ljudje pa ne znajo uživati svojega bogastva, medtem ko se drugi šopirijo ter odvezemajo kruh naši mladini.

Delavska mladina ima ponekod sramotno nizke mezde, medtem ko imajo nekateri tujci tri ali še več tisoč na mesec. Naša inteligenca se tudi trudi za borih 500 do 600 din, ali je pa sploh brezposelna.

Naša mladina, ko stopa v življenje, je narodno zavedna, toda okoli je in gospodarsko zaslužnjevanje našega naroda, vrh tega pa neizmerna beda usmerjata našo mladino v drug pravec, ki ni v skladu z državnimi interesi. Svoje mišljenje zaključijo z besedami: Črv ima pravico do življenja, jaz pa kot mlad, zdrav človek, poln življenja, pa ga nimam.

Vprašanju mladine bi morali vse kako posvetiti več pozornosti. Ona bo vendar prevzela naše narodno poslanstvo. Ona bo vodila usodo svoje domovine. Kako se bo obrnila usoda te mladine, ako nima najpotrebnejšega, t. j. svojega kruha. Mladina bo narodno zavedna, kadar bo to imela, kajti le tedaj bo

lahko čuvala in očuvala sadove našega petstoletnega trpljenja ter ga izročila neokrnjenega poznejšim rodovom.

Poslednji čas je, da bi naši odgovorni činitelji uvideli to nujno in neodložljivo potrebo.

Pravna zaščita obratnih zaupnikov

V letu 1938. je registriranih pri Delavski zbornici v Ljubljani 1217 delavskih in nameščenskih obratnih zaupnikov iz 300 obratov. Tem obratnim zaupnikom pa je na vsak način treba nuditi pravno zaščito. Prav v tej zadevi je upravni odbor Delavske zbornice razpravljajal 27. oktobra 1938 in je napravil sledeči sklep:

1. V bodoče se ne bo nobenemu obratnemu zaupniku nudila pravna zaščita, dokler ne bo zbornica izvršila intervencijo pri podjetju ter ugotovila pravno stanje in dokler ne izda Inspekcija dela svojega odloka, če je odpust upravičen ali ne. Na odlok Inspekcije dela se čaka najdalje tri mesece.

Naši mladini pa dajte kruha!

S tem se bodo odvrnila vsa očitanja v zgodovini naše Jugoslavije.

Srečna mladina, srečna bodočnost naroda.

Nesrečna mladina, bodočnost naroda je negotova.

2. Podpora iz fonda za zaščito delavskih in nameščenskih zaupnikov se bo nudila po sedanjem pravilniku, in to šele od dneva, ko je zaupnik izčrpal podporo pri Javni borzi dela.

3. Knjigovodstveno pa se bo ta fond za pravno zaščito in podpiranje obratnih zaupnikov vodil kot stalen fond, kakor to predvideva pravilnik.

Zbornica pa bo posvečala več pozornosti vzgoji in izobrazbi obratnih zaupnikov, kar bo le v prid te institucije in vsemu delavstvu, kakor tudi celi stvari, ker bo le na ta način mogoče odstraniti večji del nepravilnosti.

Naraščanje draginje

—k Podatki o cenah neobhodnih življenjskih potrebščin dokazujejo, da so se cene dvignile.

Narodna banka ugotavlja, da so cene poskočile napram juliju lanskega leta pri obutvi in obleki za 5 odstotkov, pri kurjavi in razsvetljavi za 4 odstotke, pri živilih za 11 odstotkov in pri ostalem blagu pa od 3 do 5 odstotkov.

Ti podatki pa navajajo obenem, da se je narodni dohodek zmanjšal tako, da je kupna moč prebivalstva padla za najmanj 25 odstotkov.

Zato je med cenami in dohodki nastala velika napetost, ki je ne

zmore vsakdo. Cene pridelkov kmetov se niso bogve kako zvišale, kako tudi, saj mora tudi kmet računati s kupno močjo konzumenta.

Ta napetost med dohodki in cenami ima za posledico, da se konzument odpoveduje konzumiranju po okusu, ter se drži le konzuma, ki je za obstoj neobhodno potreben.

Ta odpoved je rak-rana, ki nosi kal posledic s seboj.

V dvajsetih letih ni uspelo, organizirati domače tržišče in ga spraviti v sklad s potrebami ljudstva in njega kupno silo.

Tudi ni uspela enakost porazdelitve dohodkov z ozirom na socialne potrebe in pravičnost poedincev.

Ta nekontrolirana neenakost ustvarja napetosti med ceno in zaščito.

Ustvariti je treba sorazmerje in sicer tako, da je treba delovno silo še močnejše zaščititi, pri tem je upoštevati tudi našega kmeta in njegovo delo, na drugi strani pa z zakonom preprečiti svobodno navijanje cen.

Že večkrat smo poudarjali, da to lahko izvrši samo zakonodajalec, upoštevajoč interese najširših plasti naroda.

Ako tega ni in ne bo, potem o kakih pravicah in ravnovesju med kupno močjo in cenami ne more biti govora.

Draginjo se da odpraviti samo z zakonom, vsa druga sredstva so nezadostna in celo ničeva.

Madžari so dobili:

12.400 kv. km ozemlja in 1.060.000 ljudi. (Od tega po narodnem načelu več kakor eno tretjino Slovanov, saj je bilo vseh Madžarov v Češkoslovaški republiki komaj 700 tisoč.) Izmed znanih mest sta ostali republiki le Bratislava (124.000 prebivalcev) in Njitra (21.000), dočim so Košice (70.000), Užhorod (27.000) in Munkačevo (26.000) pripadle Madžarski.

Karel Nový:

38

ŽIVETI HOČEMO

(Roman.)

«Delali smo za Douaumontom,» je pripovedoval Ditrich. In obrnjen k Jožetu je mahal z rokami. «Verjemite, včasih tam okostnjaka nismo mogli pošteno skupaj spraviti. Res, drugič zopet smo zadeli pri kopanju na cele zasipe fantov. Bretonce so že zdavnaj izkopali, takoj po vojski, celo dekungo; bili so pripravljeni za naskok z noži na puškah, samo zagnati se je bilo treba, toda v tem jih je mina tako zasula, da je bilo videti samo štrleča bodala. Neki zmešan Američan je dal nad njimi postaviti kapelo; preneumno, rajši bi tisti denar razdelil med njihove mame in otroke. Pa tudi cele kose nemških regimentov smo izkopavali. Ko bi tam ne ležalo toliko žice in železa, sabra, zemlja bi rodila kot obsedena. Kri in meso stotisočev, vse je ostalo tam, vse to je tam! Treba je le s plugom obrtniti. Pa ne moreš preko nje z lemežem, zadel bi ob staro granato in kmet bi s konji vred zletel v zrak. Saj smo tudi kopali previdno, dragi moj. Za polno vrečo kosti smo dobivali po deset frankov, takole štiri mrličke si spravil vanjo. Včasih je bilo pasje delo, drugič pa si zaslužil kot bi zlato kopal, dvajset frankov je bilo kot bi mignil. Francozi, Nemci, vsi na kupu, kdo bi spoznal po čeljusti ali stegnjeni kosti, kako je vojak govoril, ali je spadal k francoski republiki ali Viljemu. Ko bi bil mogoč sodni dan, ko bi to ne bila oslarija, potem tega svoj živ dan ne bodo dali skupaj, tu bi si znova skočili v lase, kaj je čigavo. Ko človek živi med temi kostmi, mu neprestano hodi na misel, kako odveč je bila vsa ta vojska. Kaj mislite? Blaznost. Drugače ni mogoče. Kadar ti Prusi, ta cesarska goveda, ve-

ste... da je težko gledati, kako vam takile pruski biki maširajo nad nas in streljajo. To so bili Prusi, tile spankrteli Slovani so najhujši Nemci. Bava-re? Eh, no, v božjem imenu. To vam je tak neumen kljun, zmazek, z njimi se da izhajati, saj to vsi vedo. Tako so Francozi sami pravili. In mislite, da so Francozi kaj hudi na Nemce? Ali bi se motili! No, vojskovali smo se, pravijo, in namazali smo jih. Kaj so bili avstrijski drekači! Nemci, dragi moj, to so vam bili vojaki, in Francozi so jim izprašili hlače!»

Ditrich je pripovedoval z ognjem.

Vse poletje in jesen je delal pri izkopavanju kosti na verdunskem bojišču, zaslužil veliko denarja, toda pogal ga je, preden je zapustil Francijo; ko si je kupil vozovnico do Prage, mu je malo ostalo; to je znosil Polivki v kantino.

Do poznega dopoldneva je spal na Božkini postelji, potem je vstal, kadil, hodil do kosila v spodnjih hlačah, rentačil na ženo, dobavljal in bil vesel edine, kadar je mogel pripovedovati o svojih življenjskih prigodah ali razkladati svoje nazore o življenju in družbi.

«Vi?» je pravil Jožetu. «Človek božji, za kakšno delo pa ste? Za nobeno. Da bi vsaj kvartali! Koliko ljudi živi od kart! Če bi hoteli, bi šli pse loviti. To je prav lahko delo. Kakšno delo? Igračka, zabava! Ulovite kako mrcino s krivimi nogami ali zaraslo šobo, takšni so silno dragi; privlečete ga sem in potem stopite v gostilno in berete Narodno politiko. Takšen lastnik izgubljenega psa se takoj oglasi in ponudi odškodnino. Sporočite mu, da ste našli tega njegovega miljenca in da mora plačilu primakniti še za prehrano ubogega izgubljenca.»

Jože se mu je navadil prikimavati. Mnogokrat je prikimal, ne vedoč čemu.

(Dalje prih.)

Zunanje politične vesti

—k Čekoslovaška je v preteklem tednu doživela drugo katastrofalno razdelitev svojega državnega ozemlja.

Prva delitev je šla v korist Nemčije in Poljske, a druga v korist Madžarske.

Čekoslovaška je s tem izgubila 5 milijonov prebivalcev ter 40.000 kv. km ozemlja ali malo manj kot eno tretjino. Čekoslovaška šteje danes 10 milijonov prebivalcev in meri 100.000 kv. km ozemlja.

Graditi mora nove komunikacijske linije, železnice in avtomobilske ceste, ako hoče vzdržati gospodarske potrebe prebivalstva. V tem pravcu je šla energično na delo. Težko pa je reči, da ji bo dana možnost zadostiti gospodarskim potrebam Slovaške in Podkarpatske Rusije, ki sta bili z drugo delitvijo skoraj uničeni.

Zadnji ... **lanali** ...

Nemčija zahteva vrnitev kolonij, ki jih za kritje življenjskih potreb in sirovin za industrijo nujno potrebuje. Postala je pač odločilna in vodilna velesila v Srednji Evropi, že ta ustvarjen položaj dokazuje, da bo s svojimi zahtevami uspela.

Francija išče nova pota svoje notranje in zunanje politike, odkar je diplomatično nehala biti vodilna in odločilna velesila.

Oboroževanje hoče pospešiti in modernizirati, ker bo treba braniti, česar ne bo dala rada iz rok — to so kolonije, ki jih zahteva Nemčija.

Anglija, se pa zdi, da je prenehala z zanimanjem za srednjeevropska vprašanja ter prepušča to zadevo Nemčiji in Italiji.

Sama se bo posvetila bolj svetovnogospodarski politiki, da brani interese svojega imperija, ki leži izven Evrope.

Vrnitev nemških kolonij tudi njo sili k pospešenemu oboroževanju, da bo branila svojo posest in poskrbela, da bodo pri vrnitvi kolonij sodelovali drugi in ne ona.

Ali se bo Angliji ta novi načrt posrečil, bo pokazala bodočnost.

Vsekakor se z nemškimi zahtevami po vrnitvi kolonij bližamo zelo resnim in važnim dogodkom.

V zvezi z novo politiko v Evropi tudi naša država ne more držati križem rok, tako čitamo o sestanku bolgarskih in naših državnikov v Nišu in istočasnem obisku kneza namestnika v Rumuniji.

Španska državljanska vojna traja dalje. Velesile se pripravljajo na sporazum, da se nadaljnje vojevanje prepreči.

General Franco je dosegel s svojo ofenzivo nekaj, a ne odločilnih uspehov, istotako so republikanci s svojo protiofenzivo nekaj dosegli, pa vendar tudi ne odločilnih uspehov.

Japonska je proti Kitajski dosegla precejšnje uspehe, o zmagi pa še ni govora in najbrže tudi še dolgo ne bo.

Seja organizacijskih zaupnikov na Jesenicah

V naslednjem prinašamo poročilo iz seje organizacijskih zaupnikov, ki se je vršila v ponedeljek, dne 31. oktobra t. l. Obisk seje je bil izredno dober, čeprav je bila sklicana samo dan prej. Večina obratov pri KID je počivalo tako, da so bili delavci prosti. Ako bo tako praznovanje tudi v naprej in se ne bodo delale nadure, se bo gotovo poživilo delo v organizacijah in društvih, kar je bilo za časa nepretrganega obratovanja nemogoče.

Tov. predsednik je podal poročilo s konference, ki se je vršila med zastopniki delavskih organizacij in podjetja KID dne 28. oktobra t. l. Na tej konferenci je podal novi ravnatelj g. ing. dr. Klinar v slovensčini svoj načrt, ki si ga je omislil in bi mu mi rekli

enoletka pri KID.

Med drugim je navajal o položaju na trgu naših izdelkov, o težkočah prodaje, pomanjkanja naročil, kakor tudi o nevarnosti padca cen izdelkom. Naša zaloga je za okroglo 70% večja, kakor je bila lansko leto v tem času. Stalež delavstva pa se je dvignil tekom enega leta za 1300 novih delavcev na 3873, trenutno pa je zaposlenih z ozirom na redukcijo še 3375 delavcev, ki prejema okroglo 6 milijonov dinarjev mesečnih izplačil. Samo čuvaji pri KID staneso 160.000 din mesečno. Vsa taka vprašanja nas silijo, da moramo pristopiti še k nadaljnji

redukciji staleža KID.

Pri nadaljnjih redukcijah pa ne bo prizadeto samo delavstvo, temveč tudi nameščenci-mojstri itd. Da se morajo te redukcije izvršiti, nas sili čas, nove investicije se ne morejo amortizirati na daljšo dobo, temveč moramo hiteti, ker ne vemo, kaj nam prinese bližnja bodočnost. Starejši zaposleni imajo vse zaupanje v KID in jim želimo na jesen svoje življenje, da bi v miru uživali svoj zasluženi pokoj, zlasti pa tisti, ki so delali 40 ali več let nepretrgoma pri našem podjetju. Vsem tem smo pripravljeni, da jim izpolnimo še marsikatero željo tako, da jim omogočimo lažji pristop v pokoj. S tem bo omogočeno, da delo nadaljujejo mlajše moči. Ko bomo reducirali na odgovarjajoče število zaposlencev, potem bomo lahko rekli, da bo imel ta stalež svoje trajno stanje. Nekaj delavcev bomo pač morali za krajšo dobo premestiti tudi k zasilnim delom, ker vsekakor mislimo, da je boljše, kakor pa odpust.

V našem podjetju pa je tudi nujno potrebno, da pristopimo k

higienski ureditvi obratov.

V tem oziru je slovenski delavec vsekakor v zaostanku pred inozemskimi podjetji. Pred časom sem proučeval vlogo, ki so jo predložili obratni zaupniki. Pristopilo se bo k čiščenju vseh obratov, da se napravi red, ki se bo moral obdržati. Zgradili bomo centralno oblačilnico, kopalnico in jedilnico za delavstvo. Opozoriti moram tudi na to, da v raznih krajih po obratih leži razmetan material, na katerem se dela škoda. Vsekakor pa moramo napraviti red za južine delavcev.

Danes dobiš ob vsakem času delavca, ki zavziva seboj prineseno hrano. Določili bomo v oddelkih, kjer je to po značaju dela mogoče, da bo določenih 12 minut odmora, ki bo omogočal delavcu pojužinati. Vsakemu delavcu pa bo od sedaj naprej dovoljeno le enkrat dostaviti v teku 8 ur toplo hrano. Prav bi bilo, ako bi vsi delavci dobivali po dve obleki in ne morem razumeti, zakaj to ni urejeno.

Na pred časom vložene

delavske zahteve

vam morem danes odgovoriti le toliko, da sigurno nekaj dobite, koliko in v kakšni obliki, pa še danes ne morem reči. Prav gotovo pa boste do Miklavža že imeli in lahko s tem računate. Z Novim letom pa bomo otvorili naš konzum, kjer bodo znatno nižje cene.

Jaz uporabim vsako priliko, da se z delavci razgovarjam, v kolikor mi dopušča čas, vsekakor pa želim, da se vršijo med nami redne mesečne

skupne konference

in nam bo tako omogočeno marsikateri nesporazum odpraviti.

Otvorili bomo novo kovinarsko šolo, ki bo omogočala, da tudi mi izobrazimo naše delavstvo. (O tej šoli smo že poročali.) Itd.

Tako je bilo približno poročilo g. ravnatelja in še s posebnim apelom, da pomirjevalno vplivamo na reducirane delavce. Naši zastopniki so stavili nekaterim vprašanjem svoje ugovore, zlasti po povdarjani težkoče, ki jih podjetje ustvarja z redukcijo delavstva, ki nima nobe-

nega socialnega čuta in ki se prav mnogokrat dogaja, da je delavec reduciran zaradi svoje pripadnosti organizacije. Slab vtis na javnost in nerazpoloženje med delavstvom napravlja tudi to, da stoje v dolgih vrstah, ko čakajo na nakaznice za kurivo. Naši zastopniki so že v poletju opominjali, da naj podjetje nabavi kurivo pravočasno, toda brezuspešno. Prav zaradi tega so te nepregledne vrste, ko mora delavec ali njegova žena čakati na nakaznico po cel dan, mnogokrat pa tudi več. V splošnem je mnenje, da bi se to z lahkoto odpravilo.

K debati so se oglasili do malega vsi org. zaupniki, največ kritike pa so podali na redukcije delavcev, iz katerih poročil posnemamo tudi to, da ako ni hotel delavec prestopiti v organizacijo, kakor je njegov skupinovodja, je sledil odpust.

Nadalje je bil v razpravi naš delegatski zbor, za katerega se je zavzelo naše soglasno stališče.

Za zimski čas se je naše organizatorično in prosvetno delo poživilo. Obnovil se je prosvetni odbor, ki ima za zimsko sezono prav lep program, o katerem bomo poročali pozneje.

Tov. Avsenik pa je podal poročilo o sklenjenem pravilniku odbora Krajevne bratovske skladnice, ki opravlja naš poseben pokojninski sklad in ki bo izdajal posojila delavcem za gradnjo stanovanjskih hišic. O nekaterih stvareh, ki so bile na razgovoru te seje, bomo še poročali. Zaključek je bil v tem, da naj organizacijsko delo tudi v naprej vršimo v tej smeri kakor zadnje čase tako, da odklanjamo v našo organizacijo sprejem takih članov, od katerih smo prepričani, da žele pristopiti v organizacijo le zaradi trenutnih osebnih koristi.

Tekstilci

Dne 29. oktobra je bil podpisan dodatni sporazum k točki 12. kolektivne pogodbe za tekstilno stroko z dne 23. septembra 1936.

Pogodbeni stranki sta se sporazumeli, da se odpovedni rok iz točke 12., odstavek 2. kolektivne pogodbe z dne 23. septembra 1936 za letošnje leto preloži na 31. december 1938. Če se ena ali druga stranka posluži odpovednega roka, prestane veljavnost kolektivne pogodbe 31. januarja 1939.

S tem je sedaj omogočeno, da se bo tekstilno vprašanje reševalo mirnim potom in če ne pride do

sporazuma v teku teh dveh mesecev, ima delavstvo še vedno možnost, da kolektivno pogodbo odpove, toda upajmo, da do tega ne pride in da bo na obeh straneh toliko uvidevnosti, da bo zadeva podpisana še pred določenim časom za odpoved.

*

V petek in soboto pa je tarifni odbor kočno pregledal spremenjevalne predloge, katere je potem Delavska zbornica poslala Zvezi delodajalcev tekstilne stroke in upamo, da se bodo razgovori kmalu pričeli.

Iz naših delavskih krajev

Jesenice

Pri tukajšnji Krajevni bratovski skladnici je na razpolago še nekaj odtisov iz revije «Misel in delo», ki ga je objavil pod naslovom «Razvoj našega rudarskega zavarovanja» g. dr. Maks Obersnel. Ta razprava prikazuje zavarovanje rudarskega delavstva na ozemlju kraljevine Jugoslavije, v njegovem razvoju do današnjega časa in prinaša mnogo doslej še neobjavljenih podatkov iz statističnega gradiva, kakor tudi analizo in kritiko dosežanj razvojnih smeri na tem področju socialnega zavarovanja. More se dobiti za ceno din 10.—, ki so

namenjeni za posebni pokojninski sklad delavstva KID. Tovarišem priporočamo, dokler je še kaj zaloge.

*

V nedeljo, dne 6. t. m. se je poročil naš tov. Ignac Močnik z gđ. Tončko Ferbežarjevo, hčerko bivšega predsednika NSZ in jima želimo mnogo sreče.

*

Nenadoma je umrl dne 28. m. m. bivši ravnatelj Kranjske industrijske družbe g. ing. Leo Dostal v Švici, kamor se je šel zdraviti. Prav gotovo je sprememba, ki se je izvršila z njim, močno vplivala k njegovi smrti.

Vabilo

na

izredni delegatski zbor Narodne strokovne zveze,

ki se bo vršil v nedeljo 13. novembra 1938 ob 9. uri v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani, Miklošičeva cesta.

Dnevni red:

1. Poročilo predsedstva.
2. Sprememba pravil.
3. Volitve:
 - a) Izvrševalnega odbora,
 - b) Upravnega odbora,
 - c) Nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Pri vstopu v zborovalno dvorano je oddati legitimacijo, ki mora biti opremljena s podružničnim žigom in označenim delegatom. Brez vabila vstop v dvorano ne bo dovoljen.

V Ljubljani, dne 26. oktobra 1938.

Izvrševalni odbor
Narodne strokovne zveze.

Medvode

Po sklenitvi nove kolektivne pogodbe leta 1937. je dobilo delavstvo Združenih papirnic zagotovilo, da se ne bo praznovalo, ker je delavstvo pristalo na znižanje plač. Podjetje je zatrjevalo, da se bo zaslužilo več, kakor se je zaslužilo pod staro kolektivno pogodbo, ker je bilo veliko praznovanja. Toda tudi z novo kolektivno pogodbo se položaj ni prav nič izboljšal, ker so praznovanja ravno tako na dnevnem redu.

Ko se je obrat ustavil pred štirimi meseci zaradi preureditve obrata za deset dni, si tega nismo jemali tako k srcu, ker so delavci vedeli, da drugače ni mogoče. Ko pa se je meseca avgusta ustavil obrat za cel mesec, je pa delavstvo upravičeno pričelo skrbeti, kaj bo. Ko se je pričelo obratovati 28. avgusta, je zavladalo splošno zadovoljstvo in delavstvo je bilo uverjeno, da je s tem konec praznovanja, toda ob najhujšem času je delavstvo v papirnici v Goričanih ponovno zadel hud udarec, kajti v ponedeljek dne 7. t. m. se je delo ponovno ustavilo. Delavstvo pa je prepuščeno negotovosti v najhujšem času, ko se je treba preskrbeti za zimo. (Jed. ...)

Ker je s tem postopanjem ogroženih veliko število družin, je neizogibno potrebno, da se za ta vprašanja zainteresira tudi javnost in oblast, katere dolžnost je, da ukrene vse potrebno, da tako reši pred bedo dolžne družine in delavstvo.

*

Inspekcija dela je sklicala za petek dne 11. t. m. konferenco obratnih zastopnikov organizacij, na kateri se bo razpravljalo položaj delavstva papirnic v Vevčah in Goričanih.

*

Ni še dolgo tega, ko je počivalo delavstvo papirnic Vevče-Goričane.

Le za kratek čas smo prijeli za delo in že zopet s strahom gledamo v bodočnost. Vse te revščine ne bi bilo treba, ako bi podjetje vodilo pametnejšo politiko. Toda dobro vemo, da ta kartel združenih papirnic delavcem le škoduje. Kakor hitro je bil z januarjem t. l. ustanovljen kartel «Centropapir», že so bile posledice tu: pomanjkanje naročil in brezplačno praznovanje. Vse racionaliziranje teh obratov v zadnjih letih je vrglo na cesto okrog 200 delavcev, dočim se je stalež uradništva zelo povišal. Plače delavcem so se od leta do leta zniževale, toda delovna moč čimbolj izrabljala.

Povrhu pa še stalno praznovanje.

Najbolj žalostno pa je to, da delavci ne morejo živeti.

Upajmo, da bo oblast storila potrebne korake in zaščitila delavstvo, da se bo kmalu vrnilo na delo. Delavec brez dela in brez zaslužka ne more in ne sme živeti.

Ribnica

V četrtek 3. novembra 1938 se je vršila v Ribnici širša seja podružnice NSZ, katere se je udeležil tudi zastopnik centrale.

Na tej seji se je razpravljalo o splošnem položaju lesnega delavstva v Ribnici in o organizacijskih zadevah. Vidi se, da je delavstvo v Ribnici še vedno pod vplivom gotovih elementov, ki hočejo za vsako ceno napraviti med delavstvom razdor, da bi tem lažje zavladali nad njim in ta razdor le izrabili v svojo korist. Tega mora biti enkrat konec in delavstvo je odločno proti vsakemu izigravanju in želi, da se taka početja enkrat za vselej odpravijo in da se enkrat začne reševati njihov gmotni in socialni položaj. Sploh je potrebno, da prične stvarno strokovno delo in da se posveča večja pažnja delavski izobrazbi.

Na vsak način pa je temu delavstvu treba urediti delovne razmere s kolektivno pogodbo ter ukreniti vse, da se jim v začetku leta vzpostavi tudi zaupniška institucija.

*

Vse člane podružnice opozarjamo, da se bo vršil dne 20. t. m. redni letni občni zbor podružnice. Dolžnost vsakega tovariša je, da se tega občnega zbora udeleži in s svojo močjo in svojim vplivom pripomore do tega, da se bo na tem občnem zboru izvolil odbor, ki bo voljan in zmožen v novi poslovni dobi storiti vse, da se bo izvedel strokovni program podružnice. Upamo, da ne bo nikogar, ki bi se tega občnega zbora ne bi udeležil.

Odbor.

Loke

V nedeljo 6. t. m. se je vršil lep uspeli članski sestanek podružnice NSZ v dvorani Sokolskega doma na Lokah pri Zagorju, združen s proslavo 50 letnice obstoja NSZ in 20 letnice naše svobodne države.

Sestanek je vodil agilni predsednik tov. Drnovšek, kratko poročilo o delu NSZ pa je podal tajnik tov. Fink. Delegat centrale tov. Fr. Juvan je v daljšem govoru izčrpno poročal o pomenu in delu, ki ga je

v teh 50 letih izvršila NSZ in o pomenu 20 letnice obstoja naše lastne države. V zadnjih 20 letih je delo NSZ pričelo novo življenje in je naše gibanje nov dokaz, da je naš pokret na pravi poti.

Po poročilu delegata centrale so se prijavi k besedi še nekateri člani podružnice, nakar je tovariš predsednik zaključil lepo uspeli članski sestanek.

Javornik

V nedeljo dne 6. t. m. se je vršil v Sokolskem domu lepo uspeli članski sestanek, katerega se je udeležil tudi zastopnik centrale.

Tovariš predsednik je po otvoritvi in pozdravu podal daljše strokovno poročilo. V glavnem se je govorilo o položaju delavstva pri KID ter o razgovorih, ki so jih imeli zastopniki organizacij z novim gospodom ravnateljem KID, kateri je pričel izdajati nove uredbe. Iz poročila je bilo razvidno, da se bo pri KID precej spremenilo, da se bo vpeljal v delavnicah nov red ter da bo vse urejeno in ko bo število delavstva ustrezalo danim potrebam, se bo izboljšal tudi gmotni in socialni položaj delavstva KID.

Kakor izgleda, tudi vloga za draginske doklade, ki je bila odposlana KID, ne bo popolnoma odbita, kajti gospod ravnatelj je rekel, da bo delavstvo vsekakor nekaj dobilo še pred prazniki.

Po končanem poročilu predsednika je podal splošno poročilo še zastopnik centrale, ki se je dotaknil vseh važnejših organizacijskih in strokovnih vprašanj.

Po debati je tovariš predsednik zaključil lepo uspeli članski sestanek ter bodril članstvo, da vztraja na začrtani poti, čeprav so žalostne razmere in ponovne redukcije na dnevnem redu, kajti edino v slogi, delavski zavednosti in delu je rešitev.

Mežica

Iz naših vrst sta se poročila naša tovariša tov. Kompan Anton in Skudnik Rudolf. Prav iz srca jima čestitamo ter želimo v njunem novem družinskem življenju prav lepo in srečno bodočnost. Ves čas svojega fantovskega življenja sta bila naša odlična člana, tov. Skudnik tudi odbornik in zato upamo, da bosta tudi sedaj kot moža nemoteno vršila svoje funkcije in ostala v prvih vrstah našega narodno-socialnega gibanja.

Prosvetni odsek naše podružnice pridno vadi igro iz kmečkega življenja «Slaba vest», s katero bo javno nastopil dne 20. novembra v Heleni. Že danes vljudo vabimo naše tov. Helenčane, da pričnejo z delom med članstvom in prijatelji, da bo prireditev čimbolj obiskana. Čisti donos igre je namenjen v prosvetne in kulturne svrhe odseka v Heleni.

Jubilejno proslavo NSZ pa bomo proslavili v Mežici dne 8. decembra. Že danes vabimo vse naše tovariše in prijatelje, da s propagando delujejo, da bo ta jubilejna proslava na višku. Med prijatelji agitirajte in delajte, da bo proslava dosegla res svoj namen. Ves spored bomo objavili v prihodnjih številih.

kah našega strokovnega glasila in okrožnicah. Tovariši, zavijajmo rokave in na delo! Bodočnost je le v delu!

Verjamete ali ne?

...novice
...nalog,

Velik praznik naših grafičarjev

V soboto 5. in nedeljo 6. novembra so naši grafičarji zaključili proslavo 70 letnega obstoja svoje organizacije.

V soboto je bila v Delavski zbornici jubilejna akademija. Ljubljanci so do zadnjega kotička zasedli veliko dvorano, saj pa so grafičarji nudili tako bogat in pester spored, kakršnega nismo imeli prilike videti že dolgo vrsto let. Posebnost obširnega sporeda je bila v tem, da so se izkazali nepričakovano dobro. Brez dvoma so grafičarji s to akademijo potrdili svoj sloves v javnosti in ga močno dvignili ter dokazali, da so tako na glasbenem, pevskem, kakor tudi dramskem podajanju vsekakor na višini.

V nedeljo dopoldne so se grafičarji zbrali ponovno v Delavski zbornici, kjer so imeli slavnostni občni zbor, katerega so se udeležili predstavniki oblasti in odposlanci skoro vseh strokovnih organizacij in zastopniki grafičarjev iz Zagreba. Mnogoštevilni govorniki so povzdigovali in poveljevali pomen 70 letnega obstoja grafične organizacije, ki je edinstvena po svojem humanitarnem delovanju na vsem svetu. Iz poročil funkcionarjev organizacije smo razbrali, da so grafičarji v Sloveniji plačali od leta 1921. do 1937. na podporah svojim članom nad 16 milijonov dinarjev, kar pomeni, da grafično delavstvo žrtvuje tretjino svoje mezde za vzdrževanje svojih onemoglih in brezposelnih tovarišev. Vse grafično delavstvo v Jugoslaviji, ki ga je pod 5000, pa je izplačalo od leta 1921. do 1937., torej v 17 letih ogromno vsoto 100 milijonov dinarjev svojim podpirancem. Številke so tako ogromne, da moramo občudovati zavednost in discipliniranost grafičarjev ter jih dajati za vzgled prav vsemu delavstvu. Vsekakor je bila na mesu trditev govornika, ki je izjavil, da nobena država na svetu nima tako izgrajenega socialnega in humanitarnega delovanja, kakor ga ima grafična organizacija v Jugoslaviji.

Tudi mi se pridružujemo vsem mnogoštevilnim priznanjem, ki jih je v teh dneh prejela grafična organizacija z vseh strani ter ji ključemo: Naj živi grafična organizacija, naj bo svetel vzgled samozatajevanja in požrtvovalnosti vsemu delovnemu ljudstvu. Njeno delo je tako ogromno in nedosegljivo, da ji pripada bodočnost.

Čestitamo!

Veselo življenje.

— Ako napravim kako neumnost, tedaj se sebi najprvo smejem.
— Oh, kako lepo življenje morate potem imeti, ko se vedno samo smejete.